

Slovenski dom

Štev. 131.

V Ljubljani, sobota 10. junija 1939.

Leto IV

Nove nemške kazni za dogodek v Kladnem

Praga, 10. jun. m. Nemški poročevalski urad poroča: Nujni ukrepi, ki jih je izdal po umoru poveljnika straže nemških polic. oddelkov Kniffa, protektor nad Češko in Moravsko, ostanejo še dalje v veljavi. Določbe so se v toliko poostrele, da se v času od 8 zvečer do 5 jutraj dovoljuje hoja po ulicah v Kladnu samo tistim, ki lahko dokažejo, da gredo v službo ali pa se z nje vračajo na stanovanje. Razen tega je sklenjeno, da bo vsakdo, o komur bodo ugotovili, da pozna morileca poveljnika straže nemške policije v Kladnu Kniffa, ustreljen, če teh morilcev ne bo izdal. Če storilec, ki so zagrešili umor policijskega poveljnika, ne bodo našli do nočej ob 20, bodo izdani

še novi ostrejši ukrepi. Najbrž bo odstavljena sedanja češka vlada ter imenovana nova, ki bi ji predsedoval sudetski narodni socialist dr. Frank. V vrsti ukrepov po umoru poveljnika straže nemške policije v Kladnu, je policija odredila tudi kazni 50.000 nemških mark, ki jih bo morala plačati občina Kladno. Nemški oblastni svetnik v Kladnu je dobil ukaz, naj gleda na to, da gornja kazen ne bo preveč zadela češkega delavstva. Češka vlada pa je s svoje strani razpisala nagrado 40.000 K za tistega, ki bi izdal morileca. Pri raztelesenju trupla pok. Kniffa je bilo ugotovljeno, da sta umor izvršili najmanj dve osebi. Kniff je bil ubit z revolverjem 9 mm kalibra. Nad ustnico je imel okroglo rano, ki je povzročila takojšnjo smrt. Na roki pa so našli drugo rano, ki izvirna od izstrelka 6 mm kalibra. Strelji so bili oddani iz precejšnje daljave! Kniff se ni mogel braniti.

Berlin, 10. junija. m. Razen uradnega poročila o umoru nemškega policijskega predstojnika v Kladnu, nemško časopisje ne opisuje obširneje tega dogodka. Zadnje dni so nemški časopisi pričeli opominjati Čehe na posledice odpora proti novemu stanju na Češkem in Moravskem. Na podlagi tega se je dalo sklepati, da se tam kaže precejšen odpor in da nemške oblasti s tem tudi računajo. Včerajšnja »Hessener National Zeitung« ponatiskuje poročilo, ki ga je objavil praški »Der neue Tag«. V tem članku se omenja poskus neke visoke osebnosti iz organizacije »Česke narodne skupnosti«, za katero trdi, da je s 5000 K poskušala podkupiti nekega urednika nemškega lista. Ta list meni, da bo to imelo posledice za politično delovanje osebnosti, ki je tu prizadeta. Končno pa kar naravnost pove, da je ta osebnost predsednik češke narodne stranke Hruby.

Matura Nj. Vel. kralja Petra II.

Belgrad, 10. jun. m. Nj. Vel. kralj Peter II. je te dni delal gimnazijsko matura, katero je naredil z odličnim uspehom. Danes mu bodo slovesno izročili maturitetno spričevalo. Slovesnosti se bo udeležil tudi knez namestnik Pavle, ki je za to priliko hotel biti vsekakor navzoč in je zaradi tega pospešil svoj prihod v Belgrad.

Vesti 10. junija

Romunski zunanji minister Grigorij Gafencu, ki je včeraj imel v novem romunskem parlamentu obširno poročilo o politiki romunske vlade, je sročil odpotovanje na uradni obisk v Ankaru, kamor bo prispel 11. junija. V Ankari bo ostal tri dni, nakar bo odšel na uradni obisk v Atene.

Za sedem milijonov dolarjev zastav so obesili okrog Niagarskih slapov ob obisku angleške kraljeve dvojice.

Nemško časopisje ostro piše o govorih, ki so jih imeli zadnje dni predsednik angleške vlade, zunanji in trgovinski minister, ki so vsi zagotavljali, da Anglija Nemčije ne misli obkoliti, da je pripravljena upoštevati vse njene razumne zahteve, da pa ne bo odnehala pred grožnjami s silo. Listi te govore imenujejo binavščino in podlost.

17 letnice odhoda Italijanov iz Šibenika bodo z velikimi slovesnostmi praznovali 12. junija letos.

Danes so odpotovali iz Cadixa italijanski letalci, ki so sodelovali v španski vojni. Spremlja jih vrhovni poveljnik španskega letalstva general Kindelan. Parnik z letalci se bo ustavil tudi na Majorci in vzel na krov italijanske vojaške strokovnjake, ki so med državljansko vojno bili tam.

Vse knjigarne v Pragi so zadnje čase umaknile iz izložb dela Karla Čapka, Masaryka ter drugih pesnikov in pisateljev, ki so nekaj vzgajali v Čehih narodno samozavest. Knjigarne so storile to zaradi tega, ker so dobile od oblasti sporočilo, da ponujanje teh knjig po izložbah danes ni primerno.

Bolgarija je prva uradno priznala zasedbo Albanije, ko je podpisala kulturni sporazum z Italijo. Besedilo sporazuma se začneja z uvodom, ki daje italijanskemu vladarju tudi naslov albanskega kralja.

Grški kralj bo v kratkem obiskal Italijo, da se udeleži poroke vojvode Spoletskega s svojo nečakinjo.

Nemški otok Helgoland v Severnem morju je bil s posebnim odlokom nemške vlade razglašen za vojaško obrambno ozemlje, na katero ni dovoljen dostop nobenemu tujcu.

Rusija ne bo podpisala nobene zveze in nobene pogodbe, ki bi jo kakorkoli obvezovala, marveč bo zavlačevala pogajanja tako dolgo, da jo bodo razmere same poklicale za sodnico v Evropi. Tako pišejo nekateri francoski listi, ko razpravljajo o dolgotrajnih posvetovanjih za zvezo med Anglijo, Francijo in Rusijo.

Večje število letal je v Nemčiji naročila Rumunija in je v Berlin odpotovalo posebno romunsko odposlanstvo.

Italija je naročila v Argentini večje količine raznega žita po trgovskem sporazumu, ki so ga pred kratkim podpisali v Rimu.

Poveljniki angleškega brodomarstva v azijskih vodah bodo imeli v začetku prihodnjega tedna važen posvet v Hongkongu.

Načelnik oddelka za trgovske pogodbe s tujimi državami v nemškem zunanjem ministrstvu, dr. Wohltat, je včeraj odpotoval v Španijo, kamor je pred njim odšla cela vojska gospodarskih strokovnjakov, ki bodo delali za sklep obsežne in važne trgovske pogodbe med Nemčijo in Španijo.

sestanku je bilo sklenjeno, da se iz kluba JRZ izbrišejo vsi poslanci, ki niso odkritosrčni pristajali JRZ. Ta sklep se v glavnem nanaša na bivše poslance JNS, s katerimi je dr. Stojadinović pred decembrskimi volitvami sklenil sporazum ter jih vzel na svojo kandidatno listo. Teh poslancev je okoli 16. Predsedništvo kluba JRZ je sklenilo predlagati plenumu poslanskega kluba JRZ izključitev poslance Gjure Stankovića, sorodnika bivšega ministra Stankovića, ki je pismeno povabil svoje somišljenike, naj zavzamejo sovražno stališče do sedanjega vlade.

Isto stališče kot dr. Stojadinović s svojimi najbližjimi prijatelji so zavzeli tudi vse druge politične skupine, predvsem politične stranke, ki zagovarjajo integralno jugoslovensko. Vse te skupine še vedno zagovarjajo misel o združitvi vseh unitaristično usmerjenih skupin. Tej skupini bi se rad pridružil tudi dr. Stojadinović, ki je ponovno že iskal stikov s Perom Zikovićem, predsednikom JNS, ki je pa vsak stik z dr. Stojadinovićem zavrnil. Stališče, ki sta ga zavzela predsednik vlade Cvetković in voditelj Hrvatov dr. Maček, povsod zmaga in se povsod kaže optimizem, vera in želja, da bi do sporazuma čim prej prišlo, da se tako pravično uredi naš skupni dom. Misel sporazuma zmaga na vsej črti in se danes vračajo k njej celo listi, ki so zadnje čase bili proti njej, ker so pričakovali, da jih bo to privedlo do oblasti. Ker pa se to ni zgodilo, so nastopili med ljudstvom in za začeli begati z izmišljotinami. Zaradi tega so se pretrgali tudi vsi stiki med belgradsko združeno opozicijo in bivšo SDK v Zagrebu.

V zadnjem času so se pojavili spet romarji, ki potujejo v Zagreb. Iz pisanja »Hrvatskega dnevnika« pa se vidi, da so Hrvatje še vedno zelo previdni do svojih bivših zaveznikov, ki so jih zapustili v trenutku, ko so jih najbolj potrebovali. Sporazum bo tudi glavno vprašanje na jutrišnjem sestanku glavnega odbora bivše demokratske stranke. Razen tega bodo bivši demokrati razpravljali tudi o stališču, ki ga bo treba zavzeti nasproti zemljoradnikom in skupini bivših radikalov, ki se zbirajo okoli starine Ace Stana-jevića, ki je sročil tudi prispel v Belgrad.

Knez namestnik se je vrnil iz Nemčije

Darila, ki sta si jih dala knez Pavle in kancler Hitler

Belgrad, 10. junija. m. Z dvornim vlakom sta se davi vrnila v Belgrad Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle in kneginja Olga. Na topiderski postaji so jima priredili slovesen sprejem, katerega so se udeležili zastopniki vseh najvišjih ustanov v državi. Zunanji minister, ki je spremljal kneza Pavla, na njegovem obisku v Nemčiji, se je vrnil v Belgrad že včeraj popoldne.

Belgrad, 10. junija. m. Berlinsko časopisje po odhodu kneza namestnika Pavla in kneginje Olge spet poroča o velikih slovesnostih, ki so jih jima priredili v Nemčiji. Omenja tudi darila, ki sta jih dala drug drugemu knez Pavle in nemški kancler Hitler. Hitler je poklonil knezu namestniku star dubrovniki top, knez Pavle pa je Hitlerju podaril staro sliko nemškega slikarskega mojstra Konrada Kreutznacha iz Frankfurta ob Maini. To delo je iz leta 1525. in predstavlja poprsje zastopnika trgovske hiše Fugger iz Florencia, oblečenega v staro nemško nošo.

Anglija in Francija sta pripravljeni prevzeti poroštvo za male ruske sosede

London, 10. junija. o. Angleška vlada je sklenila slenzen Williama Stranga. Ta naj bi v Moskvo nesel z Rusijo. Strang bo odpotoval v Moskvo v ponedeljek skušal odstraniti vse težave, ki ovirajo sklenitev te zveze.

Novi predlogi Anglije in Francije bodo vsebovali Anglijo, Francijo in Rusijo vsebuje tudi določila o sede od katere teh treh velesil. Anglija, Francija in Rusija se zavezujejo, da bodo vsak napad, na katero šle tem državam takoj na pomoč. S tem mislita Anglija in Francija zadosti ustreči sovjetskim zahtevam glede poročstva za baltične države, ki meje na Rusijo.

da pošlje v Moskvo kot posebnega svojega odposlanca Williama Stranga. Ta naj bi v Moskvo nesel z Rusijo. Strang bo odpotoval v Moskvo v ponedeljek skušal odstraniti vse težave, ki ovirajo sklenitev te zveze.

V glavnem izjavo, da naj bodoča pogodba med poročstvom in pomoči za vse male države, ki so so- Rusija se zavezujejo, da bodo vsak napad, na katero šle tem državam takoj na pomoč. S tem mislita Anglija in Francija zadosti ustreči sovjetskim zahtevam glede poročstva za baltične države, ki meje na Rusijo.

Slovenska društva na Koroškem - tudi za naprej dovoljena

Sprejeti bodo morala v pravila določilo, da smejo biti člani samo nejudje

Slovenska prosvetna zveza v Celovcu je prejela 2. junija sledeče obvestilo: »Po zakonu od 17. maja 1938 je komisar za avstrijska društva sporazumno z državnim komisarjem za pridružitve Avstrije k Nemčiji odredil, da so slovenska društva svobodna.

Društvom se naroča: 1. da uvedejo arijski paragraf; 2. da prevzamejo v pravila načelo imenovanja društvenih voditeljev (Führerprinzip).

Slovenska prosvetna zveza pozivam, da nakaže na račun komisarja za društva, organizacije in zveze kot doklado za izpolnitev in upravnih prispevek skupno 1000 RM.

Vojaška zveza med Francijo in Turčijo bo v kratkem podpisana

Pariz, 10. junija. m. Zunanji minister Bonnet je včeraj popoldne pred zunanjepolitičnim odborom v senatu podal poročilo o splošnem zunanje političnem položaju. V svojem govoru je poleg drugega izjavil, da bo francosko-turški sporazum podpisan v ponedeljek ali najpozneje v torek. Vsa sporna vprašanja med Francijo in med Turčijo so rešena, odkar je Francija privolila v to, da vrne Turčiji pokrajino Aleksandretto. Bonnet je tudi dejal, da Poljska lahko računa na podporo Francije in Anglije in sicer brez vsakega pridržka.

London, 10. jun. o. Sinoči je odpotoval iz Londona načelnik francoskega generalnega štaba in vrhovni poveljnik francoske vojske general Gamelin, ki se je mudil v Londonu štiri dni.

Angleško-turški posveti za tehnično sodelovanje obeh vojsk, ki so se začeli v Londonu tudi te dni, bodo trajali mesec dni. Med njimi bodo

rešili vsa vprašanja glede vojaškega sodelovanja med obema državama, katero določa angleško-turška vojaška zveza.

Vesti iz Belgrada

Belgrad, 10. jun. m. Po jutrišnji pontifikalni sv. maši v cerkvi Kristusa Kralja, ki jo bo daroval prevz. nadškof dr. Ujčić, bo v Belgradu telovska procesija, ki obeta biti tudi letos lepa verska manifestacija belgradskih katoličanov.

Belgrad, 10. jun. m. V Belgradu se je ustanovilo združenje slovaških izseljencev v Jugoslaviji. Novo društvo hoče zbrati vse slovaške izseljence, in si je nadelo nalogo podpirati jih v njihovem težkem položaju.

Belgrad, 10. jun. m. Na svojem kongresu so se strojevodje, včlanjeni v Strojnom združenju strojevodij kraljevine Jugoslavije izjavili za spremembo zdaj veljavnega zakona o prometnem osebuju iz leta 1931. Kongres danes svoje delo nadaljuje ter bo sprejel tudi resolucije.

Iz naše notranje politike:

Vsa Jugoslavija hoče sporazum

Zagreb, 10. junija. Predsednik vlade Dragiša Cvetković je na potovanju s Sušaka predsedničinim dospel v Zagreb, kjer so ga na postaji pozdravili zastopniki oblasti. Dragiša Cvetković je potem odšel v hotel Esplanade in se tam razgovarjal s časnikiarji do odhoda vlaka, s katerim je odpotoval ponovi v Belgrad.

V razgovoru s časnikarji je predsednik vlade o sporazumu povedal naslednje: »Razmere se urejajo. Ni več prejšnje zaostrenosti. Ljudstvo zahteva sporazum in misli, da je glavna naloga naše vlade, da s svoje strani stori vse, da bi prišlo do popolne ureditve razmer. Delam v tej smeri z vsem srečam, vestno in odkritosrčno.

Belgrad, 10. junija. m. Zadnje dni tega tedna je v političnem oziru v Belgradu spet precej živahno. JRZ je v Belgradu in drugod v državi nade-

Protiletalski topovi za varstvo angleške kraljeve dvojice v Newyorku

Washington, 10. jun. o. Angleški kralj in kraljica sta včeraj ob 10 na angleškem poslanstvu sprejela angleško kolonijo v Washingtonu, nato pa sta odšla v Capitol, sedež poslanske zbornice in senata, kjer so jima predstavili člane obeh zbornic. Za tem sta se vkrcala na jahto »Potomac« ter se s predsednikom Rooseveltom odpeljala v Mount Vernon, kjer sta položila venec na grob očeta Združenih ameriških držav, Georgea Washingtona.

Kralj Jurij VI. in predsednik Roosevelt sta med vožnjo do Mount Vernona imela dve uri dolg političen razgovor, ki bo nedvomno velikega pomena za bodoče sodelovanje obeh demokratskih velesil.

V Mount Vernonu sta kralj in kraljica obiskala tudi Washingtonovo rojstno hišo. Zatem sta se odpeljala v Forthunt ter obiskala taborišče brezposelnih delavcev, nato pa sta se s predsednikom Rooseveltom vrnila v Washington, kjer je bila v beli hiši prirejena čajanka.

Zvečer je bila slovesna pojedina s sprejemom na angleškem poslanstvu, udeležile so se je najodličnejše vojaške osebnosti iz ameriškega življenja.

Ob 4.45 sta se angleška vladarja poslovila od Washingtona in predsednika Roosevelta, navzlic pozni uri je pozdravljala pri odhodu ogromna množica ljudstva. Kralj in kraljica sta se vkrcala na vojno ladjo »Warrington« in bosta dopotovala v New York danes ob 16. Na suho bosta stopila v Manhattanu, kjer ju bo v imenu New Yorka sprejel župan La Guardia.

Za varnost angleškega kralja in kraljice v New Yorku so bili izdani taki ukrepi, kakor jih v Ameriki ne pomnijo. Prvič v zgodovini Združenih držav bosta to pot skrbeli za varnost tujega vladarja ameriška vojska in policija skupno. Vlada je za bivanje angleške dvojice v New Yorku izdala izredne varnostne ukrepe. Med drugim so razpostavili na vseh važnejših točkah protiletalske topove, da bi izključili eleherno presenečenje. Med sprejemom in sprevedom bodo nad New Yorkom krožili močni oddelki vojnega letalstva. Vse ceste po katerih bo drevi šel avtomobilski sprevod z angleško kraljevo dvojico, so že od enoči zastražene.

Jutri si bosta angleška vladarja ogledala svetovno razstavo in sicer le poglavite ter najbolj presenetljive zanimivosti.

Ameriški listi pišejo, da bo kraljevo ladjo na poti proti Evropi spremljal slovit letalec, sedanjji vrhovni nadzornik ameriškega letalstva, polkovnik Lindbergh.

Darujte za VI. mednarodni kongres Kristusa Kralja, ki bo v Ljubljani od 25. do 30. julija 1939

Jutrišnja nedelja velja obisku velesojma!

V ponedeljek, zadnji dan velesojma, bo žrebanje vstopnic za dobitke.

Toča uničila vse vinograde ob Sotli

Najhujše so prizadeti Podčetrtek, Imenske gorce, Imeno in Slak

Celje, 10. junija.

Iz vseh krajev šmarnega okraja, predvsem pa iz Podčetrčka, Imenske gorce, Imenega, Slaka in drugih vinogradnih krajev ob Sotli prihajajo poročila o velikem pustošenju vinogradov, ki ga je povzročila včerajšnja toča. Okoli 5 popoldne so se začeli hudi nalivi s točo. Voda je preplavila sko-

raj vso dolino. Posebno mnogo škode so naredili hudourniki. Vinogradi v vseh omenjenih krajih so čisto uničeni. Te kraje je že lani zadela težka nesreča in ljudje niso skoraj ničesar pridelali. Letos pa, ko je letina kazala zelo dobro, je prišla spet nesreča, še mnogo hujša od lanske. Prebivalstvo, ki je že tako revno, je obupano in prosi čimprej pomoči.

Ljubljana od včera do danes

Pravijo, da dan štiridesetih mučnikov in dan svetega Medarda napovedata vreme za štirideset dni naprej. Druga leta se je to opazovanje naših prednikov kar potrjevalo, vsaj v glavnem, letos pa že mučniki niso hoteli ostati pri tradiciji, Medard pa še manj. Kakšno lepo vreme smo imeli na praznik! Takega letos sploh še ni bilo. Pa se je že včeraj popoldne zohladilo tako nemarno in hudo, da se je marsikdo upravičeno zbal hude ure in toče. K sreči se strah ni izpolnil. Deževati pa je popoldne le začelo in rosilo je še prav do zgodnje noči. Pončič se je zjasnilo, spet so se prikazale zvezde; jutro pa se je izmotalo iz megle in oblakov. Sonce kar ni moglo prav posijati, nazadnje je ostalo za sivim prestiralom. Dan ne obeta prav nič dobrega, močno spet kaže na dež.

Na velesojmu kupčija cvete

Danes je bil predvsem dan interesov za najrazličnejše blago. Delalo so vse stroke. Poljedelskih strojev je veliko prodanih. Naši kmečki gospodarji so uvideli koristnost uporabe teh strojev in jih čim dalje bolj cenijo. Tovarne so zelo uvidene in dovoljujejo plačevanje v obrokih, ne da bi bila zato cena višja. Enako uvideni so do-

Malenkosti...

Senator dr. Kramer, s čigar imenom so za večno zvezane volitve leta 1931, je kakor smo poročali včeraj tožil naš list in »Slovenec« zaradi nekaterih člankov ob lanskim volitvah, ki so dr. Kramerju dale nagrado za leto 1931. Izredno važno pri razpravi je bilo priznanje Kramerjevega zastopnika dr. Cepudra, čigar ime ima tudi svoj politični sloves, o tem, kakaj je dr. Kramer vložil tožbe. Vložil jih je, kakor mu je dr. Kramer naročil povedati, zaradi tega, ker je bil prepričan, da bo 1. aprila 1939 dr. Stojadinovič uvedel diktaturo. S tožbami je previdni in naletno premočrti dr. Kramer hotel dobiti material za obrambo svojega političnega dela.

Kaj se to pravi v navadnem nesentorskem jeziku?

To se pravi, da se je dr. Kramer, tedanjí demokrat, federalist in zaveznik dr. Mačka, socialistov in komunistov, tudi pripravil na Stojadinovičovo diktaturo, v kateri je menil igrati vlogo, ki se je naučil kot duša Zivkovčevega režima in jugoslovanskega fašizma. Ker je pa zagrešil z omenjeno volitvijo precej hudo stvar in z ozirom na svojo edino pravo politično linijo in z ozirom na dr. Stojadinoviča, je bilo treba zbirati material, ki naj bi dokazal, da te reči s federalizmom in demokracijo le ne gre jemati tako resno, kakor bi kdo pri dr. Kramerju menil. Skratka, dr. Kramer je hotel s temi tožbami dobiti pred bodočo diktaturo in bodočimi diktatorji pravno opravičilo za čudne politične skoke, ki jih je ta zagrizeni in nepomirljivi jugoslovanski unitarist delal ne iz skrbí za mandat, marveč iz skrbí za narod in državo. Če bi res prišlo tisto, česar je pričakoval in si — saj nam dovolí to predržno domnevo — tudi najbrž želel, bi lahko dejal bodočim diktatorjem: Glejte, saj ni res, da sem pokleknil pred dr. Mačka, saj ni res, da sem delal politične akrobacije, saj ni res, da sem postal federalist. Vse tiste, ki so se drznili kaj takega očiti, sem poslal pred riho in jih dal zamehuriti. Enkrat ali dvakrat po 500 din so mi morali plačati, a čimer je moja politična linija čista kakor da bi jo zdrgnil s sidlom. Edini človek, ki prihaja v Slovenijo v poštev kot meziniec diktature sem jaz, nekdanj, decembra lani in danes veliki, nepomirljivi in brezkompromisni unitarist...

To je bil politični namen Kramerjevih tožb. Iz gornje utemeljitve tega tožarjenja za politično čast je šele razvidno, kakšen greh in krivico so storili naši listi, ko so temu dr. Kramerju očitali politično akrobatstvo in politično špekulacijo...

bavitelj specialnih strojev za mizarje, sodarje, tesarje itd. Veliko zanimanje je tudi za izdelke iz umetnega kamna in za razne plošče za oblogo fasad in notranjih prostorov. Izdelke preiskuje zavod za tehnično preiskavo materiala na naši univerzi, ki je ugotovil, da je trdota teh plošč enakovredna trdoti magmatičnih kamnov ali trdoti keramičnih izdelkov. Nemške norme vzlic svoji strogosti predvidevajo za tovrsten material mnogo nižje rezultate kot so pa zgoraj navedeni.

Omenjamo še paviljon »H«, kjer se sicer ne delajo zaključki na debelo, zato pa je tamkaj za vsakega kar preveč skušnjava. Če se že ne ustaviš pri šilu in drugih dobrotah, je še toliko skušnjava, zlasti za ženski svet, pa kavo moraš pokušati, otresati se napolitank, čokolade in sredstev za kurja očesa, da ti je vroče in si želiš med frižderje, ki jih zelo okusno razstavljajo v paviljonu »G« in so jih tudi veliko prodali. Koles in motorjev je prodanih toliko kakor malokdaj, pa tudi razstavljali avtomobilov so s kupčijami zadovoljni.

Včeraj popoldne je parkiralo vzdolž velesojma ob Gosposvetski cesti 56 avtomobilov, pred Ilirijo in v drevoredu čez 100 in tako tudi na sejmišču. Obiskovalcev, ki občudujejo najmodernejše tekstilne vzorce, je vedno dovolj, kar bo tudi v kupčijem pogledu imelo dobre posledice. Vrvarna in tovarna platna iz Grosuplja ima razstavljene vreče, izdelane iz lanu, ne več iz jute. Juto je treba uvažati in šleči za njo zlate devize, lan pa raste doma, ves zaslužek ostane našemu človeku. Naročajo v bodoče vsi, ki jih potrebuje, lanene vreče! Okrog 80.000 ljudi si je doslej ogledalo prireditve. Če računamo od tega samo 20% resnih interesentov, se nam pokaže, kakšne koristi je velesojem za naše gospodarstvo že samo za izmenjavo dobrin. Velesojem radi obiščejo tudi tujci, da si o priliki, ko vozijo preko lepe Slovenije, ogledajo tudi revijo našega gospodarstva dela in uspeha. Po njih gre potem naš sloves naprej v tuje dežele in ugled naše države raste. Med takimi obiskovalci beleži velesojem razen Nemcev in Italijanov tudi Francoze, Angleže in Švede. Razstavljajo 611 trdk, od tega je 492 domačih, 119 pa inozemskih, od tega Amerika 16, Belgija 1, Bolgarija 2, Francija 4, Italija 13, Madžarska 2, Nemčija 62, Češko-moravski protektorat 14, Nizozemska 4, Švedska 1.

Podlegel je poškodbam

Uradnik v papirnici Vevče, Srečko Bekš, je padel z motorja ter se poškodoval. Ostal je doma, ker je menil, da poškodbe niso hude. Včeraj pa se mu je stanje nenadoma poslabšalo. Odšel je bil v Slajmerjev sanatorij. Še sam je odšel z avtomobila v poslopje. Vse njegove znanke in prijatelje pa je žalostno presunila vest, da je včeraj ob šestih zvečer nenadoma podlegel hudim notranjim poškodbam. Pokazalo se je, da je pri nesreči dobil pretres možganov.

Padel je po stopnicah administrativni pomočnik v pokroju Josip Žogaj tako nesrečno, da je z roko zadrl v šipo ter se hudo porezal.

V tovarni »Jugobruna« je eksplodiral manometer. Pri tem je dobil težje poškodbe na obrazu ključavničar Dobrišlav Dolžaj.

V roko se je vsekala Ivana Japelj, žena železničarja iz Ljubljane.

Kolesar je podrl posestnico iz Gaberja pri Trebečevem, Marijo Tratun. Tratunova se je pri padcu precej potokla.

Deono roko si je zlomil pri padcu dijak Vinko Čizmek.

V nogo se je vsekala posestnica France Sveti iz Peršovega.

Na kolesu je peljal svojo hčerko Franco kajažar Zdravje iz lške vasi. Deklece je po nesreči vleklo nogo med šipke na kolesu ter se poškodovalo.

Združenje bivših mornarjev

Malo komu je znano, da obstoja z sedežem v Ljubljani centrala organizacije združenja bivših mornarjev. To je mlada, zelo agilna organizacija, širi

pomorsko zavest in zaledju in s tem seznanja široke plasti o junaških dejanjih in požrtvovalnem delu naših mornarjev.

Tako nas je na letošnjem velesojmu Združenje bivših mornarjev iznenadilo s potapljaško ekipo vojne mornarice. V njej je naš najboljši potapljač narednik Komadina, po rodu Hrvat, in dva mornarja, eden od njih je Slovenec. Naloga potapljačev je zelo težavna. V globini do 80 m se mora v prosti potapljaški obleki boriti ne samo proti morskim tokom temveč tudi proti morskim nesvetojem; vse njegovo orožje pa se sestoji iz ostrega dvoreznega noža.

Ne bomo opisovali potapljaške opreme, saj je vsakomur dana možnost, da vidi edinstveno prireditev na ljubljanskem velesojmu. Uspeh, ki ga je doživela ta mlada organizacija s prikazanjem potapljača priča dovolj, saj povsod govore o potapljaču na velesojmu. Vidi se, da se naša publika dobro zaveda naloge potapljačev. Marsikak gledalec prav rad vrže dinar ali dva, celo po 10 ali 20 v bazen. To potem pobira potapljač v zadovoljstvo gledalcev. Ne smemo pa prezreti našega neumnega govornika bivšega pomorščaka Razina, ki od jutra do večera tolmači obiskovalcem vse podrobnosti o potapljanju.

Črni premog bodo začeli kopati v Lipi pri Frankolovem

Zaposleni bodo samo domači delavci

Celje, 10. junija.

Pred kratkim smo poročali, da so v Lipi našli sledove črnega premoga. Danes lahko poročamo, da začenja delniška družba »Miran« iz Zagreba že z delom. Črni premog, ki ga bodo tu kopali, ima nad 7000 kalorij. Ze pred kakimi 80 ali 100 leti so rudarji delali v teh krajih. Našli so na nekaterih mestih do dva metra debele plasti premoga, ki pa jih niso začeli izkopavati, ker so

Filmi

»Cigančice« (Kino Matica). To je res film, ki razvedri človeka, če se je le še sploh sposoben prepustiti šali brez razmišljanja. Norčav in neugnan je v njem humor, burkast in prešeren, človek ob priletnosti igre kakor je je sposobna mala Jane Withers pozabi na to, da je vse skupaj izmišljeno, preda se svojski operetnosti ciganske romantike brez pridržka in duha ne presoja posameznosti s strogostjo, ne tehta, ampak se pusti nesti. Muzikalni ekscentriki Bore Minjeviča so vražji korenjaki v šali in v muziceiranju. »Cigančice« si bodo ogledali vsi, ki se radi od časa do časa od srca nasmejejo in olajšajo.

Novo mesto

APZ. — Drevi bo v dvorani ljudske šole koncert Akademsko-pevskega zbora iz Ljubljane pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kraljice Marije. Na sporedu je pesem slov. preporeda. Dirigira France Marolt. Rojaki, sprejmite APZ v polni dvorani! — APZ se odpelje iz Ljubljane danes ob 15. uri z avtobusi.

Odkritje spominske plošče zgodovinarju Kosu

Jutri bodo v Selcih nad Škofjo Loko odkrili spominsko ploščo slavnemu slovenskemu zgodovinarju Francu Kosu, očetu našega sedanjega zgodovinarja univ. prof. Milka Kosa in slikarja Gojmirja Kosa. Koliko zaslug si je pridobil ta veliki mož, dovolj zgovorno pričajo njegova številna dela, ki nam jih je dal. Med drugim je zbral tudi ogromno gradivo za zgodovino Slovencev, ki ga je štiri obirne zvezke. Napisal je tudi podrobno zgodovino Škofje Loke. Brez dvoma je to eden največjih slovenskih zgodovinarjev. Pri jutrišnjih slovesnostih v Selcih, ko bodo temu zaslužnemu možu v znak velike hvalečnosti odkrili spominsko ploščo, bodo navzočeni številne vidne osebnosti iz slovenskega kulturnega življenja, poleg tega pa bo zbrana tudi vsa domača šolska mladina.

Sodbe pred mariborskim okrožnim sodiščem

Maribor, 9. junija.

Pred mariborskim okrožnim sodiščem sta bili danes dve zanimivi razpravi, o katerih smo že v včerajšnji številki »Slov.« domać obširneje poročali. Sodbe pa so pri obeh razpravah izpadle sledeče: Ivan Skuhala, ki je dvakrat poskušal zažgati Betnavski gozd, je bil obsodjen na štiri mesece strogega zaporu ter na izgubo častnih pravic za dve leti. Pri drugi razpravi se je zagovarjala v tajni razpravi cela vrsta podeželskih »junakov« iz framske okolice zaradi raznih divjačev. Mihael Kere je dobil osem mesecev strogega zaporu, Franc Kovačič štiri mesece strogega zaporu, oba nepogojno; Alojz Meglič tri mesece in deset dni strogega zaporu, pogojno na tri leta; Alojz Kobal je bil oproščen, postopanje zoper Legata Antona pa je bilo izločeno ter bo proti njemu razprava prihodnjič.

Ogenj divja po Beli krajini

V okolici Metlike so se začeli širiti požari. V soboto, 3. junija je pogorelo vse poslopje: hiša, pod in hlev, pos. Rozmanu v Vinomenu pri Draščih. Kako je ogenj nastal, ne vedo. Škoda je krita z zavarovalnino. V nedeljo popoldne je zgorel pod in kozolec pos. Gršču iz Suhorja, ki je bil zavarovan za nizko vsoto, zato trpi pos.

iskali zlasti železno rudo. Delo so pozneje opustili.

Zadnje čase je spet izsledil te premoške plasti posestnik Lužar. Pri raziskovanju zemlje je porabil skoraj vse svoje premoženje. Zdi se, da bo izkopavanje premoga prineslo mnogo uspehov in da se obeta Frankolovu in sosednim krajem še lepa bodočnost, zlasti ker je vodstvo podjetja »Mitna« izjavilo, da bo pri delu zaposlilo samo domače delavce.

občutno škodo. Sumijo, da so ogenj zanetili najbrž otroci. Na praznik 8. junija ob pol 1 ponoči je izbruhnil ogenj na Lokvici pri pos. Martinu Plutu. Zgorel mu je zopet pod, katerega je postavil leta 1935. Zgorel je do tal, zgorelo mu je tudi več poljskega orodja in salmoreznica, žitna čistilnica, voz itd. Koliko truda in dela je imel, da si je pod postavil! Ko je zanj vozil les, mu je hlood ubil konje. Škoda, ki mu jo je naredila najbrž zlobna roka, ni še daleč krita z zavarovalnino. Lepo vreme imamo zadnje dni, sonce greje po njivah in vinskih gorcih, kjer je začela trta ravno cveteti. Ako bo lepo, je upanje, da bomo imeli spet enkrat dobro trgatve.

Kolpa že vabi kopalce v Metliko. Kakor slišimo, bo zopet letos poslala ljubljanska občina revne otroke na kolonijo v Metliko, in tudi vajenci iz Vajeniškega doma bodo imeli počitnice v Metliki.

Zadnje dni smo spremlili k večnemu počitku Otmarja Sturma, pos. in trgovca v Metliki. Kako je bil priljubljen, je pričal njegov pogreb, katerega se je udeležil tudi senator dr. Kulovec in nar. poslanec dr. Kocer ter ogromna množica prijateljev.

Ban je podpisal odlok, da se z deli na novi cesti Draščič—Repica zopet nadaljuje. Odobrenih je 150.000 din. — Bodo vsaj nekaj zopet revni zaslužili.

Planinski praznik pri Sv. Jerneju

Maribor, 9. junija.

Prisrčen planinski ljudski praznik je bil na Telovo pri Sv. Jerneju na Kozjaku. Do 40 planincev s peveci Jadranšani se je od postaje Vučenica-Muta mimo Sv. Primoža povzpelo do najvišje župnije v lavantinski škofiji, kjer so jih pričakali veseli farani s svojim župnikom Zmrzljakom. Udeležili so se ne samo maše, ampak tudi lepe Telove procesije. Peli so Jadranšani, ki so bili tudi pogoščeni od župnika in cerkvenega ključarja. Po cerkvenih opravilih pa se je razvila pristna ljudska domača veselica pod starodavno lipo v najboljšem razpoloženju. Možje, matere, fantje, dekleta, vsi so prišli. Navdušeno so jim spregovorili dr. Bergoč, dr. Tomišek, kralj in Zorut. Jernejčani so se zahvaljevali za ta izlet ter so prosili Mariborčane, naj jih obiščejo še na Jernejev god, na njihovo lepo nedeljo v avgustu.

Hervey Allens

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Zunaj na svobodnem jutranjem nebu so se dvigala iz morja svetlih sopar rdeče ozarjena snežišča »Speče gospe«. Pogled na ta nebesni privid je bil tako mogočen, da se je Antonijevo srce dvignilo iz leže in da je govoril:

»Tvoj je dan, o Bog in tudi noč, kajti Ti si ustvaril jutra z vzhajajočim soncem. Sonce tone in mesec roma nad vodami po Tvoji moči, na stolpih Tvojih gradov svetijo zvezde. Večnosti v večnost bo vedno hvajeno Tvoje ime. Mera neba je globina Tvojih misli in pogled na Tvojo lepoto pozivlja mojo dušo. Resnično, v Tvojih rokah hočem počivati ponoči, kakor počiva jezero med ljubkimi griči, in podnevi ostati med njimi, da bodo gore slišale moj glas. V Tvojem imenu se dvigam in se radujem...«

Vrh gore je čez nekaj časa izginil. Zakrila ga je megla in skozi okroglo odprtino ni videl nič drugega kakor nebo. V jetniš-niš svetega Lazarja se je začelo dnevno opravilo.

Antonio je sedaj lahko videl, kje je. Njegova celica se je izkazala kakor velika kletka, ki je zapirala prostor ob vhodu. Pred njim se je širila dolga cerkvena ladja. Ob njenih stranskih stenah, kjer bi po gradbenem načrtu cerkve morale biti kapele, so bila sama zamrežena vrata.

Od vsepovsod je sedaj zadonelo mrmranje in pridušeno cvilenje. Zdelo se je, da v zamreženih celicah in sobah živi cela množica ljudi. Nekdo je zaslišal smeh in rožljanje verig. Skozi odprtino na kupolice priletelo nekaj golobov in zopet

189

frfotaje izginilo. Vrata za njim so se odprla in eden izmed ključarjev je stopil iz stražarske sobe. Ko je zagledal novega jetnika, se je nečesa domislil; izginil je in se vrnil z ostanki slavnostne večerje.

»To lahko poješ,« je rekel. »Onadva še spita. Mislila bosta, da sem pojedel Jaz. Od kod prihajaš?«

»Iz Santa Fé.«

Mož ga je vprašujoče pogledal. »Ali imaš še več dolarjev v vrečki?«

Antonio je vzel iz svoje kožne vrečice kipec in obrnil vrečko. Ključar se je zasmeljal.

»No, to lahko obdržiš,« je rekel. »Zdi se, kakor da je bil v ognju.«

Nekaj časa je mrmraje ogledoval kipec in mu ga vrnil. »Ranjene noge?«

Antonio je priklimal.

Mož je odpel verigo od mreže. »Na velikem dvorišču zunaj je kanal. Tam se lahko skoplješ. Toda ovij si verigo okoli sebe, ker sicer napravila prekleto brupa. Se boš že navadil na to. Ta še ni tako slaba, kakor krogla z nožnimi okovi. Zelezen pas imamo za blazneže. Včeraj sem mislil, da si neumen, ker si bil tako zadovoljen. Tu imamo neko žensko, ki misli, da je sveta Terezija. Prepeva pesem o žarečih rožah in o petih svetih ranah. To gre človeku skozi in skozi usnice. Pri tem dela obraz kakor angel. Meni je nekoč skoraj odgriznila uho, ko sem se naslonil na mrežo in jo hotel malo zabavati. Ali imaš tudi ti kašno idejo, ki te stalno preganja?«

Obotavljal se je odpreti ključavnico.

»Kaj torej? Ali naj lajam kot pes?«

»Za božjo voljo nikar. Enega takega že imamo! Oba sta se zasmejala. »V eni uri pride zdravnik k jutranjemu obhodu.«

Odprl je kletko, nakar sta skupno odšla vzdolj po cerkveni ladji. Tu in tam je paznik odprl vrata in podrsal s ključki po železnih rešetkah.

Tu notri so go bavci. Vedno so veseli. Uživajo še svoje zadnje dni...«

Tu je celica za bolnike, ki imajo kugo. Sedaj je prazna. Preteklo leto jih je bilo toliko, da jih je bilo pol cerkve polno. Niti to se nam ni posrečilo, da bi jih pravočasno prinašali in odnašali.

Pri nekem stranskem vhodu se je prikazalo nekaj nun in ča-

kalo, da jih spusti notri. Tri druge so prišle blede in utrujene ven. Ena izmed njih je dvigala dva prsta kvišku. Paznik je priklimal.

»Ze prav. Potem bom prinesel nosilnice. — Ta lopa je za one, ki imajo mrzlico, v maju tu ni mnogo dela. Toda v avgustu bo že nekaj več. Tu se da podedovati prav lepe obleke. Tukaj je izhod.«

Odprl je nezaklenjena vrata.

»Ko boš opravil, pridí zopet sem. Dati moram vodo svetli Tereziji in psu. Ali ju hočeš videti?«

Antonio se je zahvalil in stekel skozi vrata na dvorišče. Za trenutek se je začutil zopet svobodnega na svežem zraku in na soncu. Toda samo za trenutek. Ko je opazoval poslopje, je lahko pregledal vse naprave svojega novega stanovanja. Stal je pred nedolžnim pročeljem velike spačene cerkve — ene izmed mnogih, ki so jih morali jezuiti pri svojem izgonu pustiti na pol dovršene.

Na podolžno steno so bile naslonjene zavodove lope, ki so bile vzidane v cerkvo. Na eno steno je bilo naslonjenih šest nizkih podolgovatih in belopazanih poslopj, z okroglini zamreženimi okni.

Cerkveno pročelje je bilo mogočno in mračno. V globoko senčnih vdolbinah so stali na pol dovršeni kipi, velkanski svetniki z oglatimi glavami, surovo izklesanimi ustnicami in nosovi. Roke so počivale na prsih, kakor neobdelana polena ali pa so štrlele v zrak. Oči so bolešale iz okornih očesnih votlin. To je bila grozna in turobna družina, čez in čez ponesnažena od ptičjega blata. Antonio se je z grozo obrnil vstran.

Štirideset čevljev visoko zidovje se je dvigalo okoli njega. Zidovi so obkrožali velik četverkotni okoli vsega zavoda in so se dotikali podolžne cerkvene stene. Prostor je bil tlakovan z neobdelanimi ploščatimi kamni, med katerimi je poganjalo skromno grmičje. Sredi med njimi je tekel potok, zajet v kamenito korito. Antonio se je sprostil svojih čunj, razen verig in jeklenege obroča in se okopal. Nato je sedel na kamen in se sušil na soncu. Takšnega je zatekel doktor Lopez, šef-zdravnik klinike.

»Kaj vam manjka?«, je vprašal, »saj ste kakor kak gladijator.«

»Nič,« je odgovoril Antonio.

Moral je stopiti na kamen, nakar ga je zdravnik pregledal od nog do glave. — »Kakor sušnje na Gallegovini,« si je mislil Antonio. Nato je tudi doktor sedel na kamen in ga je izpraševal pol ure.

Torej sovraštvo guvernerja iz Santa-Fé je edini vzrok, da ste tukaj?«

Od tu in tam

Kralj Faruk je povabil znanega zagrebeškega egiptologa Franja Kalajžiča v Kairo. Kalajžič je že odpotoval. Egiptovski učenjaki so priznali, da so Kalajžičeva nova opazovanja važna in na njihov predlog je egiptovski kralj Kalajžiča povabil v Kairo, da bi svoje preučevanje nadaljeval na terenu.

Razstava bolgarske knjige bo odprta v nedeljo v Belgradu. Istočasno pa bo v Sofiji odprta razstava jugoslovanske knjige. Obe razstavi bosta odprti po sporazumu belgrajske jugoslovanske-bolgarske in sofijske bolgarsko-jugoslovanske lige. V Belgradu in Sofiji bo razstavljenih skupno okrog 2500 knjig.

Skobec si je spletel gnezdo sredi Zagreba v Amruševi ulici. Na zgradbi si je napravil gnezdo precej visoko od tal skobec. Pasantje so se ustavljali in poslušali čivkanje mladice. Skobec se za ljudi, ki so ga opazovali, ni prav nič zmenil, ampak je mirno priletaval ter nosil mladim miši.

Trgovca Rihard Fuchs iz Petrove ulice se je pripeljal z avtomobilom pred svoje stanovanje in ko je bil že nekaj minut v hiši, se je spomnil, da je v avtomobilu pozabil usnjeno torbo, v kateri je imel 24.000 dinarjev. Brž je skočil na ulico, toda v avtomobilu ni bilo več ne odeva ne torbe, ki je bila skrita pod njo. Torba je sicer imela potemtakem ključavnico na številkah, toda kaj je na pametno, ker je bil tat odnesel celo torbo. Policija je naglo uveljavila preiskavo in izvedla, da se je neki Milovan Milošević bahal pred svojimi sosedomi z večjim zneskom denarja ter ni skrival, da je hotel ukrasti odeva, da pa mu je bila sreča mila in je dobil še torbo z denarjem. Čez čas pa je izginil iz Zagreba. Policija ga je iskala po vseh krajih. Tačas pa je v Belgradu, Novem Sadu in na Sušaku prav pridno krokal. Ko pa je pognal že skoraj ves denar, je sedel na parnik ter se odpeljal v Dubrovnik z zadnjimi sto dinarji v žepu. Tu je šel v neko avtomobilsko garažo in ker v njej ni našel ničesar drugega, je vzel šoferjsko legitimacijo z imenom Ivo Bona. Čez nekaj dni je prišel v neko drugo garažo, iz katere je vzel avtomobilsko sesalno odeva, gobo, olje in razne vzorce, last Predraga Trifkovića. Tokrat pa mu sreča ni bila naklonjena. Policijski agent ga je pograbil za ovratnik ter ga pospremil prav do Zagreba, kjer ga je izročil policiji.

Sedem mladih volčičev je našel v neki volitini pri Kninu Filip Lazič. V bližini se je nahajala tudi volkulja, ki pa si Lazič ni upala napasti, ko je stopil v volitino. Lazič je volčiče pobral ter jih odnesel v Knin, da bi jih predal občinskemu organu ter dobil običajno nagrado po 50 din za enega. Na občini pa so mu dejali, da so mu voljni dati le po 20 dinarjev za enega. Lazič pa se je razjezil ter dejal, da bo volčiče vzel in jih spet nesel nazaj v volitino, če mu ne bodo plačali 50 dinarjev za vsakega volčiča.

Dva človeka sta utonila pri Vinkovcih. Po kosilu se je šel kopat 20-letni ključavničarski pomočnik Ivan Hamann. V njegovi družbi so bile neke ženske. Hamann se je odločil, da bo preplaval reko Bosno, ko pa je priplaval do srede reke, se je začel nenadoma potapljati in klicati na pomoč. Ženske pa se mu niso upale plavati na pomoč. V bližini brega sta bila tudi dva fant s čolnom, pa tudi onadva mu nista šli na pomoč. — Druga žrtev je bil 13-letni dijak vinkovske realne gimnazije Gjuro Gučko. Ko je igral, se je spustil čez novi bosotski jez po slapu. Pri tem pa se je s kopalnimi hlačkami zataknil za neko žico, tako da se ni mogel rešiti. Tudi njemu ni nihče prišel na pomoč.

Svrđiljski doktor za vse je bil obsojen na štiri leta robovje. Stanimir Rakič, ki je leta 1937 in 1938 zdravil razne ženske, je prišel pred niško okrožno sodišče. Prav sto tožba je prišlo iz raznih krajev. Rakič se je izgovarjal, da je bil pijan. Vsa razprava je potekala v znamenju prepira med Rakičem in njegovimi pacientkami.

Lesene križe je vso zimo kradel s pokopališč Ivan Zvoret, zidar v Subotici. Izročili so ga sodišču.

V prepada je padel tovorni avtomobil na poti, ki pelje iz Banje Luke v Jajce, v bližini vasi Črna Reka. Najtežje je bil poškodovan šofer, ki si je nalomil hrbtenico, dva druga potnika pa sta bila pri nesreči lažje ranjena.

Celih 80 let je živel kakor ženska. V Derventi je umrla 80-letna »starka« Persa Cerić. Njena smrt je v Derventi izvala pravo senzacijo. Ženske, ki so pripravljale vse potrebno za pogreb, so opazile, da pokojna »Persa« ni bila ženska, ampak moški. Persa Cerić je služila celih 20 let kot »kuharka« pri derventski orožniški postaji. Bila je v kuharskih umetnostih izborna podkovana. Nihče nikdar ni podvomil, da Persa ne bi bila ženska. Zdar pa je prišla resnica na dan. Cerić je 80 let živel preoblečen v žensko.

Včerajšnji dan je bil prav gotovo v znamenju samomorov, pretepov, krvavih obračunavanj in družabnih skandalov. Človek, ki vzame v roke strube časopise, takoj dobi ta vtis. Toliko samomorov in kriminala, kakor ga je bilo zaznamovane večerje, že zlepa ni bilo v zadnjem času zaznamovane.

Temeljni za belgrajsko akademsko menzo bodo položeni v nedeljo ob 11 dopoldne. Poslopje bo namenjeno siromašnejšim študentom na belgrajski univerzi.

Do nenavadne nesreče je prišlo na poti med Bjelovarom in Grdjevcom. Avtomobil tvrdke Juraj Ell iz Varaždina je vozil 100.000 jake iz Bjelovara v Varaždin. Avtomobilu pa se je pripeljal nasproti kmečki voz, ki se je premalo izognil. In že je prišlo do karambola. Avtomobil je odletel v jarek, ki je bil globok več kakor osem metrov. Tam pa se je dvakrat prevrnil. Šoferju se po čudovito srečnem naključju ni zgodilo nič, avto je bil le malo poškodovan, jarka pa so se vsa razbila.

Devet mladih volkov sta v neki duplini v Ozrenu pri vsi Jezera našla in ujela kmeta Petronije Stojanović in Golub Milenković iz vasi Jezera. Staro volkuljo, ki se je prav v hipu, ko sta segala po volčičih, prišla blizu, pa sta ubila s strelom iz puške. Volčiče sta odnesla v Skobanjo. Tam je svet kar dri skupaj. Kmetski bi bila rada svoj lov prodala, pa ga nista mogla; ker ni bilo interesov, zato sta volčiče odnesla naprej v Niš.

Ze v kratkem bodo pričeli koransko progo od Karlova čez Slunj do Bihača. Te dni bo prišla tudi komisija, ki si bo ogledala teren ter preučila gradnjo proge. Komisija bo na terenu samem delovala približno dvajset dni.

Najzanimivejše domače novosti na velesejmu

Ljubljana, 10. junija 1939.

Na letošnjem pomladanskem velesejmu v Ljubljani je razstavljenih mnogo novih izdelkov, ki so za marsikatero stroko, posebno dandanes, ka je čas bolj kot kdajkoli prej zlati, nujno potrebni.

Prenosni stroj na električni pogon za glajenje, čiščenje in zabijanje plošev za furnir.

Stroj za vezavo z zobci v vseh mogočih oblikah. Oba stroja omogočata lahko hitro delo, pri katerem se delavec ne zamaže in ne utruje. Zaradi prihranka na času in delovni moči se nabava takih strojev vsakemu mizarskemu mojstru hitro izplača.

Kovnotiskarstvo razstavlja izdelke, ki v kakovosti in zunanji obliki v ničemer ne zaostajajo za inozemskimi, ki smo jih doslej uvažali, so pa mnogo cenejši.

Domače izdelke je tudi aluminijasto posodje, iz 98% debelega aluminija, ki se ne obtoči, prihrani na kurivju in se brez truda čisti; dalje higienski predmeti za brivsko stroko ter masažni aparat »Vibrator«, ki se s posebnim uspehom uporablja zoper vsa reumatična in živčna obolenja. Cena tega aparata je zmožljiva za vsakogar.

Krasne izdelke umetelnega kovaškega dela razstavlja kovinarska zadruga iz Kroke, ki veče 600 letno preteklost naših železnih rudnikov, plavžev in fužin, željbarjev in ogljarjev z novimi časi tehnične in socialne napredka. Oprta na stoletno podedovano izurjenost, razumnost in ukažljivost članov v vzajemnem delu, ohranja in izboljšuje staro željarsko obrt, zraven pa uvaja nove izdelke. Zaposluje samo domačine in dela izključno z domačim kapitalom. Dela vseh vrst žeblice, vijake, smučarske in športne predmete ter umetno kovane predmete po lastnih in tujih naročilih. Z umetnim kovaštvom hoče zadruga »Plamen«

Visoko odlikovanje našim gasilcem

Naši javnosti je že znano, da se vrše velike priprave za gasilski kongres, ki bo 13.—15. avgusta letos v Ljubljani. Kongres bo po svojem obsegu ter prireditvah prekosil vse dosedanje podobne kongrese. Zato so nam porok vestni in nesebični gasilci-delavci, ki prav skrbno pripravljajo vse, tudi najmanjših in na prvi pogled morda brezpomembnih priprav niso prezrli ali enolovaževali. Misel na kongres je širom države zadobila mnogo zagovornikov. Iz vse države se pripravljajo gasilci in njihovi prijatelji za veličastne manifestacije gasilske ideje ob kongresu.

Nesebično delo naših gasilcev pa je dobilo te dni zopet z najvišjega mesta veliko priznanje. Maršalat dvora je namreč obvestil Gasilsko združeno dravske banovine, ki prireja kongres in tudi vrši vse priprave, da je sprejel pokroviteljstvo nad kongresom. Nj. kr. Vis. kraljevič Tomislav, ki je že sicer pokrovitelj gasilske organizacije v državi. S tem so dobili naši gasilci z najvišjega mesta visoko priznanje za svoj trud in delo, ki ga pa tudi v resnici zaslužijo.

Šport

Teniški turnir v Parizu

Danes se je v Parizu na stadionu Roland Garros nadaljevalo mednarodno teniško prvenstvo Francije. Tega prvenstva se udeležujejo tudi vsi naši najboljši teniški igralci. Punčec, Mitič in Pallada. Včeraj je izmed naših igralcev nastopil samo Pallada proti Lecoindreju in ga premagal v treh setih z 6:1, 6:1, 6:3. Lahka zmaga našega igralca nad dobrim in znanim francoskim igralcem Lecoindrejem kaže, da je Pallada danes v odlični formi. Punčec je svojo igro dobil par forfait, ker njegov nasprotnik Vaneau ni nastopil. Prav tako so se v nadaljnje kolo kvalificirali tudi Madžar Gabory in Lacroix.

V prvenstvu žensk pa je naša teniška igralca Kovačeva izgubila svojo prvo igro proti Madžarki Komogryjevi. Kovačeva je a tem izgubila možnost nadaljnega sodelovanja pri tekmah za francosko teniško prvenstvo žensk.

Olimpijski dan 18. t. m.

V Ljubljani je za olimpijski dan določen sledeči epored:

Ob 10 dopoldne: Start h kolesarski dirki Ljubljana-Ig-Laverca-Ljubljana izpred Narodnega doma. Dirkači vozijo strnjeno po Bleiweisovi, Askerčevi, Čojzovi cesti, po nabrežju do Prul in ob Gruberjevem prekopu na Dolenjski most, od kjer se prične dirka. Cilj ob 11 pred Narodnim domom. Tekmujejo juniorji in seniorji.

Na igriščih Ilirije tenis turnir.

Na Stadionu nastop mednarodne vrste ZFO.

Ob 10.30 na športnem prostoru LSK ob Ljubljani: start enojk in dvojek kajakov za klubsko prvenstvo Kajak kluba v tekmi na 5 km.

mene stopati z duhom časa in obenem ohraniti domače v oblikovanju železa za zunanjo in notranjo opremo stanovanj.

Motorno brizgalno v dveh izdelavah. Ena vrsta brizgalna črpa vodo z injektorjem iz globine 9 m na visok pritisk, ki doseže 20 atmosfer, do 85 litrov v minuti. S to brizgalno črpna voda v zimekem času v ceveh ne zmrzne. Druga vrsta teh brizgalnih črp tudi iz globine do 9 m z ekscentrično črpalko, pritisk je nižji, a količina vode 1200 litrov minuti. Uporaba te druge črpalke je nekoliko bolj komplicirana od prve, je pa nekaj cenejša.

Prenosljiva parna pekova peč, ki se more postaviti tudi v majhnem prostoru. Stranice te peči se etoje iz jeklenih plošč, ki so med seboj parotesno zvarjene. Medsteneje v izvirno toplotno izolacije napolnjene s specialno izolirno volno. Kuri se z drvmi, premogom ali plinom.

Popolnoma nova stvar za naše kraje je tudi izdelovalni in delilni stroj za testo. Z nekaj gibi in s pomočjo treh ljudi izgotovi ta stroj v eni minuti do 7.500 kosov testa za drobno pecivo v poljubni teži, kakor se določi.

Kolo, skonstruirano tako, da na slabih zljuk-njanih cestah ne trese in se vozi na njem kot v avtomobilu, ne da bi čutil tresenje.

Navedli smo samo nekaj teh stvari, jih je pa še cela vrsta.

Obisk velesejma je zelo živahen. Kupci so bili za turbine, sode, aparate za filtriranje vina, igrače, pohištvo, kolesa in motorje, stroje za obdelovanje lesa, pekove in mesarske stroje in potrebščine. Batine gumijaste izdelke, za izdelke kovinske industrije, šivalne, pletilne, pisalne stroje, elektrotehnični material in motorje, tekstil, kartonažo in avtomobile.

Koledar taborov:

11. junija:

Okrožna telovadna prireditve na Bledu. Dopoldne spreved, popoldne telovadni nastop

Tabor notranjskega fantovskega in dekliskega okrožja na Blokah Mladinski tabor v Št. Jerneju na Dolenjskem

Kr. generalni konzulat italijanski v Ljubljani

sporoča, da je kr. italijanska vlada stavila naši univerzi na razpolago študijske štipendije za prihodnje akademsko leto, ki se prične v Italiji oktobra meseca 1939.

Štipendije, katerih število bo določeno v najkrajšem času, bodo podeljene rednim slušateljem in mladim diplomiranim absolventom katerekoli fakultete ljubljanske univerze.

Prošnje morajo biti vložene najkasneje do vseh tega 30. junija 1939 na rektoratu univerze.

Predpisi za prošnje:

1. Prošnje morajo biti sestavljene v italijanskem jeziku, vidirane od pristojnih dekanov in naslovljene na »Kr. generalni konzulat Italije«.

2. Navesti je treba tukajšnje bivališče, dalje stroko, v kateri se hoče proučiti izpopolniti, ter univerzo in fakulteto, ki ju bo obiskoval.

3. Priložiti je treba: a) študijske listine v izvirniku in v italijanskem prevodu, ki ga bo overoval tuk. kr. italijanski generalni konzulat; b) kratni list v dokaz, da so prosilci in njihovi starši arjanskega pokolenja; c) potrdilo o zadostnem praktičnem znanju italijanskega jezika.

4. Kompetentni morajo biti neoporečni ter morajo imeti najboljšo študijsko kvalifikacijo.

5. Izbrani kandidati se bodo morali osebno predstaviti tuk. kr. italijanskemu generalnemu konzulatu.

Razen tega bo podala kr. italijanska vlada tudi štiri politične štipendije po 1000 lir za redne slušatelje naše univerze, ki bivaajo v konzularnem območju kr. ital. gen. konzulata v Ljubljani in ki žele posejati bodisi politične tečaje za inozemca na univerzi v Perurju, ali pa druge tečaje, ki jih je v raznih italijanskih mestih organiziral »Zavod za kulturne zveze z inozemstvom«.

Pogoji so enaki onim, navedenim pod 1. do 5; mimo tega pa morajo reflektanti za te štipendije predložiti potrdilo dekanata, da posejajo predavanja o italijanski na ljubljanski univerzi.

Ob 11 cilj kolesarske dirke pred Narodnim domom.

Ob 11.30 bo startalo jadralna letalo in bo krožilo nad mestom.

Ob 12 kret novega jadralnega letala pred Narodnim domom.

Ob 14.30 na Stadionu: ženski atletski meeting v izvedbi SK Planine in olimpijski meeting najboljših atletov Slovenije v izvedbi Ljubljanske atletske podzveze.

V ponedeljek ob 20 v kopališču Ilirije: plavalna tekma SK Ilirije in sabljaški turnir.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer	sko stanje	Temperatura v C°	Relativna vlaga v %	Oblačnost 0-10	Veter (amer. jakost)	Padavine m/m	višja
Ljubljana	764.5	29.5	14.2	87	10	NE ₁	1.8	dež
Maribor	765.0	28.0	13.0	70	10	0	43.0	dež
Zagreb	761.3	28.0	10.4	70	4	0	—	—
Belgrad	761.8	28.0	11.0	60	0	0	—	—
Sarajevo	763.0	28.0	8.4	70	0	0	—	—
Vis	762.3	24.0	15.0	50	0	0	—	—
Split	761.4	27.0	18.0	70	0	0	—	—
Kumbar	760.2	25.0	15.0	70	0	E ₂	—	—
Rab	761.5	25.0	16.0	50	0	0	—	—
Dubrovnik	760.1	25.0	15.0	50	0	SW ₁	—	—

Vremenska napoved: Spremenljivo in nekoliko hladnejše vreme. Ponekod manjše padavine. Oblačnost spremenljiva.

Zagrebska vremenska napoved: Oblačno in hladnejše.

Koledar

Danes, sobota, 10. junija: Marijeta, Nedelja, 11. junija: Barbara.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjina trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska c. 10; mr. Bohinec, Rimska cesta 31.

Dom upokoencev. Mestna občina Ljubljana je postavila v svoj načrt za izpopolnitev socialnega skrbstva med drugim tudi ustanovitev doma za upokoence in rentnike. Ta dom naj bi nudil onim, ki na svoja stara leta nimajo svojcev, s katerimi bi mogli živeti v skupnem gospodinstvu, prijeten, udoben, snažen in miren dom. V tem domu bi imeli stanovanje, hrano in vse drugo, kar spada k potrebam udobnega življenja. Vsek ustanovalec bi plačeval primerno oskrbino. Take ustanove Ljubljana še nima. Zaradi priprav za izvršitev tega načrta, potrebuje mestno poglavarstvo čim točnejše podatke o tem, koliko je takih občanov obojega spola in vseh poklicev, ki bi želeli preživeti svoj pokoj v tem domu. Zato vabi vse, ki bi v domu za upokoence hoteli prebivati, da se do 30. junija t. l. neobvezno, samo zaradi statističnih podatkov, javijo v mestnem socialno-političnem uradu v Mestnem domu II. nadstropje, soba št. 4, kjer bodo izpolnili statistično polo.

Zveza šoferjev dravske banovine je na svojem občnem zboru 1939 sklenila, da se vsem bivšim članom, kateri so iz kakršnegakoli vzroka prenehali s prispevki članarine, pri zopetnji prijavi kot redni član, bivšo članstvo dobo lično vstetje. Ker pa bo po prvi objavi v dnevniki prijavnica doba s 15. junijem 1939 prenehala, poziva Zveza šoferjev vse prizadete bivše člane, ki se še niso prijavili, da v to lastnem interesu in koristi do označenega dne uredijo. Nihče ne ve, kaj se mu lahko jutri pripeti.

Novomeščani! V soboto 11. junija bo ob 20 v telovadnici osnovne šole pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kraljice Marije koncert Akademskega pevskega zbora, ki bo izvajal »Pesem slovenskega prepoveda«. Naša narodna zavest nam velja, da se koncerta udeležimo vsi, kakor tudi sprejema pred magistratom ob 7 zvečer. Vstopnice se dobe v trgovini g. Koširjeve.

Mladčevski dan 11. junija v Rajhenburgu. Vsi mladi z zelenega Posavja se zgrnemo ta dan v eno družino, ki bo taborila v Rajhenburgu. Pa sv. maši bo mladinsko zborovanje v Slomškovem domu. Po zborovanju se prične tekme vrst in posameznikov za prvenstvo v okrožju. Popoldne bo nastop vseh odsekov s prostimi in raznimi akupinskimi vajami. Po nastopu na prostem v Slomškovi domu zanimiv film »Mednarodni mladinski tabor v Ljubljani 1938«.

Na drž. klasični gimnaziji v Ljubljani bodo sprejemali prijave za sprejem na 1. razred 21. 22. in 23. junija, vsakokrat od 9 do 11. Izpit se bo vršil 26. junija, izloček ob 8. Golice za prošnje za sprejemni izpit se dobivajo pri šolskem slugu. Natančnejša pojasnila so objavljena na glasniški deski zavoda.

Uradne ure na banovinski podokrajski šoli v Ljubljani so od 11. junija 1939 dalje od 7 do 13.30.

Na drž. realni gimnaziji v Kočevju bodo sprejemali prijave za sprejem na 1. razred 23. in 24. junija, vsakokrat po prihodnjem jutranjem vakuu. Pravico do polaganja izpita imajo učenci, rojeni v letih 1926, 1927, 1928 in 1929, ki so vsaj z dobrim uspehom dovršili IV. razred osnovne šole. Prijavi je treba priložiti šolsko izpisevalno in kratni list. — Dne 11. in 12. junija bo na gimnaziji odprta razstava risarskih izdelkov in ženskih ročnih del.

Poziv vojaškim obveznikom. V Ljubljano pristojni vojaški obvezniki do 5. leta starosti, ki so prejeli vojaške knjižice pred letom 1934, se pozivajo, da iste zaradi zamenjave oddajo najkasneje do 15. t. m. v mestnem vojaškem uradu na Ambroževem trgu št. 7, soba 6. Knjižice je treba priložiti 1) obveznikovo fotografijo v velikosti 3 in pol krat 4 in pol ter njegov osebni popis. Na hrbitu fotografije naj bo obveznikovo ime in rojstna letnica. Osebnostni popis (postava, obraz, lasje, oči, brki, ušesa, brada, posebnostni znaki, kakšne jezike govori, številka obleke, številka čevljev) naj se napiše na poseben listek.

Za 36.000 din koškov za smeti bo mestna občina Ljubljana namestila na sivoce hiš in na kandelabre po najpomembnejših ulicah in trgih, siveča pa tudi po parkih, da ljudje ne bodo več metali papirja, koštanjev in pomarančnih luččin ter drugih odpadkov kar po tleh. Odmetavanje odpadkov po ulicah in cestah ter nasadih je itak že po cestnopolijskem redu strogo prepovedano in tudi kaznivo, saj po drugih mestih stražniki pobirajo globo kar na kraju samem. Tudi Ljubljanci, ki tako radi poudarjajo snago po našem mestu, naj bi se naposled že odvadili te grde razvade in pri tem pomislili, da z odmetavanjem odpadkov škodujejo ugledu Ljubljane, na drugi strani pa delajo tudi samemu sebi škodo. Če torej smeti ne smeti metati na celotno pobira, če torej smeti niti ne smemo metati, da bo mesto snažno in ne nasmeteno, bo treba najeti še več delavcev in šteti zanje pravilne denarje. Koške za smeti dobimo prav kmalu, saj je že razpisna dobava koškov iz železne pločvine.

Ljubljanski drž. konservatorij je dal za izvedbo znamenitega Haydnovega oratorija za soli, zbor in orkester »Stvarjenje« skoraj vse sodelujoče iz svoje srede, iz vrst svojih gojencev. Solisti, zbor in deloma tudi kompletni orkester, vse to tvori konservatoristi. V orkestru pomaga 10 članov našega opernega orkestra. Pod vodstvom dirigenta prof. dr. Svare bomo imeli v ponedeljek 12. junija ob četrni na sedem v veliki Filharmonični dvorani užitek poln večer. Priporočamo samo to, da bo stila sreda svojih izvajalcev. Konservatoristov njihov ravatelj kot basist, solist. Predprodaja vstopnic po 5, 3 in 2 dinarja v knjigarni Glasbene Matice.

Ljubljansko gledališče

Drama: Začetek ob 20.

10. junija, sobota: Neopričevana ura. Premijera. Premijerski abonma.

11. junija, nedelja: Utopljena. Izven. Znižane cene od 2 din navzdol.

12. junija, ponedeljek: Neopričevana ura. Red B.

Opera: Začetek ob 20.

10. junija, sobota: Tosca. - Gostuje Vera Majdičeva.

11. junija, nedelja: Zaprti.

12. junija, ponedeljek: Zaprti.

Zahvala

Vsem, ki ste izkazali ljubezen in spoštovanje moji ljubljani ženi, naši zlati mamici

ASTI

s tem, da ste zanj molili, jo spremili na zadnji poti, darovali cvetje, vence, oziroma po njeni želji darovali za uboge, vsem, ki ste nam izrazili blago sočutje in nas tolažili, izrekamo najpristronejšo zahvalo. Bog povrni!

Ljubljana, dne 10. junija 1939.

Dr. Joža Basaj

v imenu otrok, njenega očeta, bratov in sestra ter vsega sorodstva.

Državni poglavar, ki je vladal le osem ur

Predsednik bivše ukrajinske države mgr. Vološin se je končno zatekel v zavetje Vatikana

Letošnje leto, ki je prineslo svetu toliko neverjetnih in presenetljivih dogodkov, je med drugim rodilo tudi državo, ki je pravno trajala nič več kakor en dan. Bila je to Karpatska Ukrajina, katere prvi, zadnji in pa edini predsednik, mgr. Vološin je vladal kot državni poglavar vsega skupaj osem ur. Vlada najmanjše in najbolj kratkotrajne slovanske države v novem veku je bil isti dan od ljudstva poklican na vodstvo karpatsko-ukrajinske republike in isti dan je že iskal pribežališča v drugi državi. Iz Romunije je romal v Jugoslavijo, poskušal priti v Bolgarijo, v Grčijo, na Poljsko in išče zdaj zavetišča v Vatikanu. Na tem svojem romanju, na žalostni poti moža, ki ga je usoda izbrala za voditelja majhnemu, zatiranemu narodu, pripoveduje sam, ali pa pripovedujejo njegovi spremljevalci podrobnosti iz osemurnega trajanja karpatsko-ukrajinske republike, kakor so si jih zapisali ali zapomnili tisti burni, pretresljivi dan.

Vološinov razgovor z nemškim diplomatom

Dne 15. marca letos je vojska Velike Nemčije zasedla Češko in Moravsko ter s tem zadala konec nekdanji češkoslovaški državi. Ob četrtn danavst tega dne je mgr. Vološin, predsednik avtonomne vlade v Chustu šel v širokem črnem klobuku in z brevijem v roki čez trg do Grand Hotela, edinega hotela v Chustu, kjer je stanoval Eugen Hoffman, diplomatski zastopnik Nemčije v Chustu. Vološina je spremljalo šest njegovih sodelavcev. Mgr. Vološin je nemškemu zastopniku govoril:

»Zvedeli smo, da se močni oddelki madžarske vojske zbirajo ob ukrajinski meji. Prosim vašo ekscelenco, naj nemudoma telefonira v Berlin in vpraša kancerja Hitlerja, če lahko računamo na nemško podporo.«

Telefonski razgovor nemškega zastopnika je trajal sedem minut. Po njem je Hoffman slovesno izjavil:

»Govoril sem s Führerjem samim. Prosil me je, naj vam uradno dam vsa potrebna zagotovila.« Mgr. Vološin je z nasmehom izjavil nato:

»V pol ure bomo razglasili samostojno karpatsko ukrajinsko republiko.«

Natanko opoldne se je množica prebivalstva iz Chusta nagnela v veliko gimnazijsko telovadnico. Zidovi so bili prepleteni s sinjerumenimi zastavami bodoče samostojne države, ki naj bi nastala v nekaj trenutkih. Ministri avtonomne vlade so sedeli na odru, pred njimi je na sredi stal mgr. Vološin, blizu njih je sedel nemški zastopnik Hoffmann. Vološin je spregovoril:

»Dolina orjakov« je naslov velikemu filmu v barvah, izdelanem po sistemu technicolor, po katerem je bil narejen tudi slovit »Robin Hood«. »Dolina orjakov«, v katerem nastopa cela vrsta novih pri nas malo znanih filmskih igralcev (Wayne Morris, Claire Trevor, Alan Hale in drugi) spominja po ideji na »Sadove zemlje«. Njegovo dejanje poteka v prastarih gozdovih Kalifornije, kjer se posestniki gozda in drvarji na življenje in smrt bore z grabežljivostjo lesnih trustov.

Madžarska vojska se bliža ...

»Ta trenutek se poraja prva samostojna in neodvisna republika našega ljudstva. Republika se bo imenovala Karpatska Ukrajina.«

Nekaj trenutkov pozneje je Vološin s svetlim pismom v rokah prisegel kot prvi predsednik nove države. Takoj nato je bila prva seja državne vlade pod vodstvom predsednika republike. Toda že med sejo so prihajale vznemirljive vesti z madžarske meje, katero je ogrska vojska prekorčila na več krajih, ne da bi naletela na resen odpor. Proti trem popoldne so prišla poročila o tem, da Madžari napredujejo proti prestolnici Chustu.

Ministri na seji so se presenečeno spogledovali. Kako si Madžari upajo nasprotovati uradnim navodilom nemškega kancerja? To je moral biti nesporazum.

Odločilna Hitlerjeva brzojavka

Res, bil je nesporazum, toda drugačen, kakor so menili Ukrajinci. Čez dobro uro je v predsedstvo vlade prišel nemški zastopnik z brzojavko, katero je pravkar prejel iz Berlina. Vstopil je v sejno sobo, vsi obrzali ministrov so se obrnili proti njemu. Prebral je Hitlerjevo brzojavko, ki se je glasila:

»Ker se madžarske sile zelo naglo bližajo prestolnici Karpatske Ukrajine, ne morem sprejeti pokroviteljstva nad to državo. Ne dajajte nikakega odpora proti Madžarom. Adolf Hitler.«

To je bilo ob pol štirih popoldne. Ministri s predsednikom vred so prebledeli, ko so uvideli resnico: kancelj Velike Nemčije jim svetuje, naj se udajo.

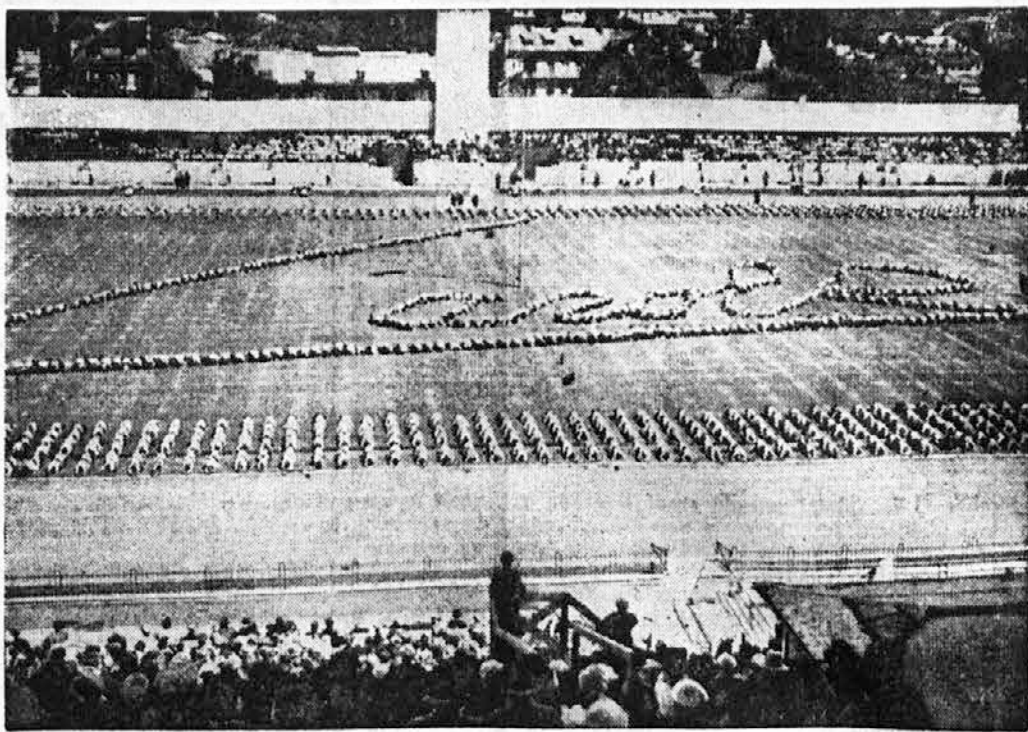
Toda niso hoteli tega storiti. Začeli so peti telefoni in prenašati povelja na vse strani in na vse meje države. Vsi možki od šestnajstega do sedemdesetega leta so morali na bojišče, čeprav skoraj vsi brez pušk.

Romuni ne marajo vkorakati v Karpatsko Ukrajino

Mgr. Vološin je poklical Bukarešto in čez dobro uro stežka dobil zvezo s predsednikom romunske vlade ter ga rotil:

»Karpatska Ukrajina, kjer prebiva tudi veliko Romunov, želi priti pod pokroviteljstvo Romunije, toda ohraniti svojo avtonomijo. Prosim vašo ekscelenco, naj zapove četam, zbranim ob naši meji, da korakajo v Ukrajino.«

Predsednik romunske valde Calinescu je prosil uro časa za premislek. Ob petih pet in dvajset je odgovoril Vološinu:

Nastop romunske mladine v Bukarešti, ko je te dni Romunija proslavljala devetletnico vladanja sedanjega kralja Karla.

»Kronski svet pod vodstvom Njegovega Vel. kralja Karla je sklenil, da vaš predlog odkloni.«

Sen o samostojni Ukrajini se je razblinjal. Čas je bežal s tragično naglico. Prvi oddelek motorizirane madžarske vojske je bil samo še trideset kilometrov od Chusta. Neoboroženo civilno prebivalstvo se redni madžarski vojski ni moglo dosti upirati. Madžari so postrelili vse, kar so srečali na poti. V dveh urah je bila pot za njimi zaznamovana s sto in sto trupli, z desetinami obošencev.

Nagrada na glavo mgr. Vološina

Nekaj minut pred šestimi so se trije zaprti avtomobili premaknili z glavnega trga v Chustu. V enem izmed njih je sedel novi, a že bivši predsednik republike, ki ni utegnil vzeti s seboj niti potnega lista niti ministrov. Avtomobili so krenili naglo proti romunski meji, mudilo se je, zakaj Madžari so razpisali že ogromno nagrado na glavo mgr. Vološina.

Dve uri pozneje, ob osmih, ko je v Chustu Zvonilo avemarijo, so se madžarske prednje straže ustavile pred občinsko hišo v Chustu. Čez nekaj trenutkov so na sedežu prve ukrajinske republike zavihrale madžarske zastave. Samostojna Karpatska Ukrajina je živela osem ur, njeni prebivalci, neoboroženi pastirji, pa so še skoraj tri tedne z golimi okami branili svojo svobodo in svojo zemljo proti moderno oboroženi vojski osvovitelja. Predsednik te enodnevnne ukrajinske države pa te dni čaka, da mu bo dovoljeno zateči se v mirno senco Petrove cerkve v Rimu...

Nove francoske vojne ladje

Po poročilu iz ministrstva za vojno mornarico je francoski minister Campinchi naročil pri raznih francoskih ladjedelnicah 14 lahkih vojnih ladij, da bi z njimi okrepil francosko vojno mornarico. Tako so naročene 4 konrtorpedovke tipa »Mogador« in Volta po 3000 ton. Te ladje bi imele hitrost nad 40 vozlov na uro. Te konrtorpedovke so oborožene vsaka z 8 topovi kalibra 138 mm in z 10 torpednimi cevmi. Razen tega bo zgrajenih še 6 lahkih trpedovk, od katerih bo vsaka imela tisoč ton in ki bodo oborožene s topovi kalibra 100 mm. Končno bodo zgrajene še štiri patrolne ladje po 600 ton.

Klavir, ki je potoval 24 krat čez Atlantik

V glasbeni šoli v Insterburgu imajo klavir, ki je potoval med najslavnejšimi na svetu. Ta klavir je bil na Zeppelinu »L 129«, ko je ta zadnjičkrat letel čez Atlantski ocean in se v pristajanju v Ameriki ponesrečil. Zgrajen je iz lahkega lesa in nosi znamko »Blinz«. Svoj rekord pa je dosegel a tem, da je s Zeppelinom preletel nič manj kot 24krat čez Atlantski ocean. Ko se je Zeppelin »L 129« ponesrečil, je ta klavir ostal po čudnem naključju nepoškodovan, to pa zaradi tega, ker so ga zaradi prevelikega števila potnikov morali razstaviti v posamezne dele, da bi na ta način dobili več prostora za potnike.

Bomba v torbi

Danes popoldne so pri vходу v osrednjo jetnišnico aretirali neko judinjo, ki je bila preoblečena v muslimanko. S seboj je nosila v torbi bombo, ki je bila tempirana tako, da bi morala v kratkem eksplodirati. Bombo so takoj demontirali.

Nova katoliška cerkev v abesinski prestolnici

Včeraj je apostolski vikar mgr. Castelani blagoslovil temeljni kamen velike cerkve, ki bo zgrajena v Addis Abebi s prispevki, ki so jih zbrali med prebivalstvom, med legionarji in po garnizijah iz vsega italijanskega cesarstva. Na letošnji praznik sv. Rešnjega Telesa je bila tudi prva katoliška procesija v Addis Abebi.

Moških je na svetu manj kot žensk

Niti danes, ko je človek prodir v skoraj vse neraziskane kraje na zemlji, ni mogoče ugotoviti, koliko ljudi živi na svetu. Končne številke, ki naj bi podajale število ljudi na vsej zemlji, so sicer vedno bolj točne, vendar pa še ne čisto pravilne. Prav tako pa se zdaj tudi ne da ugotoviti, ali je na svetu več moških ali žensk. Po dosedanjih ugotovitvah pa vendar lahko trdimo, da je žensk več, čeprav ne vemo, koliko več. Zadnje podatke o celotnem številu ljudi na zemlji imamo iz leta 1935. Po teh podatkih je vseh ljudi okoli 2 milijardi 49 milijonov. Ze te okrogle številke govore, da je ta ocena le približna. Zensk je nekaj nad polovico, pravijo, da sta pri vsakih sto ljudeh dve ženski več. Ugotovljeno pa je tudi, da po nekaterih državah žensk ni niti polovico, dočim jih je po drugih krajih precej več kot moških.

Programi Radio Ljubljana

Sobota, 10. junija: 12 Veseli godba krajša čas — ta venček plošč igra za vas! — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Vesela godba krajša čas — ta venček plošč igra za vas! — 14 Napovedi — 17 Otroška ura: a) Selma Legerlöf: Kako je Niels Holgersson popotoval z divjimi gosmi. — Povest v nadaljevanjih; b) Strček Matiček kramlja in prepeva — 17.30 Pregled sporeda — 18 Za delopust igra Radijski orkester — 18.40 Pogovori s poslušalci — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Osnove slovenske književnosti (dr. Pavel Breznik) Bgd — 19.50 Kalmar: Fortissim! (plošče) (venček opernih naperov) — 20 Zunanja politika (dr. Alojzij Kuhar) — 20.30 Slovenski humoristi IV. orkester) Vesel večer s Franom Milčinskiim. Rokopis pripravil Fr. Milčinski ml., izvajajo člani rad. igr. druž., vodi Fr. Milčinski ml. — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za vesel konec (Radijski orkester).

Nedelja, 11. junija: 8 Vesel nedeljski pozdrav (Malenkov trio) — 9 Napovedi, poročila — 9.15 Presnos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve: Kenda: Slovenska masa — 9.45 Verski govor (g. prof. Filip Teršelj) — 10 Ljubljanski pevski jazz-kvartet in plošče — 11.15 Pevski zbori (plošče) — 12 Nedeljski koncert Radijskega orkestra — 13 Napovedi, poročila — 13.30 Radijski šramel, vmes plošče — 17 Kmet, ura: Stajerska kokos (inž. Greif Anton) — 17.30 Oktet pevskega društva »Smartno« pri Litlji, vmes duet ceter (g. Kosi — Skok) — 19 Napovedi, poročila — 19.40 Nac. ura: Kako sta pojmovala jugoslovanstvo Strossmayer in Rački (Vojislav Radovanović, publ.) Zgb — 20 Veseli zvoki (Radijski orkester) — 21.15 Rezervirano za prenos s veselejša — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za krajši čas (plošče).

Poslednja zapoved

»Toda, prijatelj, eaj vendar veš, kaj je jutri. V tak pekel mi vendar ne boš pošiljal tega deteta.«
Courtney se ni menil za njegovo rotenje, marveč je dejal sam:
»Ob zori mora biti oddelak »A« pripravljen. Da mi nihče ne bo manjkalo.«
Scott je bil čisto bled. Težko je dihal od razburjenja. Sklonil se je Courtneyu čisto blizu do obraza in mu sikaje šepetal:
»Ti si bil tiisti, ki se je pritoževal, da Brand pošilja atroke v smrt. Pa tudi ti si rabelj...«
Zdaj se je domislil, da je šel prav za prav predaleč in da je do prijatelja krut. Zato je začel mirneje:
»Courtney, prijatelj... Ronnie nima nič vaje in ni niti za las upanja, da bi se mogel vrniti. Uemili se ga...«
Courtney je obrnil glavo in spregovoril:
»Prav toliko upanja ima, kakor ga imajo vsi drugi. Tudi meni je težko, verjemi mi Scott, da zapoved je zapoved. Nihče ne more čeznjo.«
Scott je bil ves obupan in je mole-doval dalje:
»Vem, Courtney. Saj te ne prosim ničesar drugega, kakor da mi pustiš dva, tri dni časa, da mu bom pokazal nekaj

umetnij in zvijač, ki so nujna potrebne, če hoče človek vsaj nekajkratov priti živ in zdrav nazaj. Sam veš vendar, kako je to. Pomagaj mi, da Ronniea rešim. Ne dovoli, da bi mi ga ubili koj prvi dan.«
Ti trenutki so bili za Courtneya nepopisno mučni. Rad bi bil ustregel prijatelju in ravno zaradi tega je še težje prenašal njegove prošnje, katerih ni smel ušlišati.
Toda ni mogel drugega, kakor da se je z vsemi silami skušal obvladati in hladno odgovarjati. Dejal je Scottu:
»Jutri navsezgodaj se bode vzdignili vsi...«
Zdaj je Scott planil kakor besen in zavpil:
»Reci to še enkrat!«
Courtney je ponovil:
»Vsi brez izjeme...«
Scott je kričal:
»Pravi! Toda jaz ga ne bom vodil tja. Jaz ne. Naj ga kdorkoli drugi. Imej pola z njim in odgovornost zanj ti. Kaj meni mar vse skupaj.«
Courtney ga je mirno pogledal:
»To se pravi?«
»Ta se pravi, da ne maram več poslušati tvojih zapovedi.«
Zdaj je bila Courtneyu vsega preveč.

26 Planil je pokoncu in odprl vrata:
»Tu sem jaz poveljnik. Slišal si zapoved. Zdaj se zgubi!«
Scott je stisnil zobe in še malo potel. Toda Courtney je udaril s peto ob tla, da se je vse streslo:
»Si slišal!«
Scott je s trdim korakom mahnil iz sobe in samo mimogrede z jeznim, mračnim pogledom ošinil prijatelja.
Courtney je ostal sam.
Ko je malo premislil vse, kar se je bilo odigralo te trenutke, je videl, da je res čisto sam... Izgubil je zdaj zaradi te trapaeste službe najboljšega, edinega prijatelja. To je bil hud udarec, toda časi so bili neusmiljeni.
Stal je nekaj časa v sobi in premišljal. Ni vedel, kaj bi. Potem je zmignil z rameni in zamrmral akozi zobe:
»Prekleta vojna!«
Toda obraz, ki ga je službeno kazal te trenutke, je bil sama krinka. Courtney je imel dobro srce, ki ga ni maral kazati. Tudi samemu mu je bilo veliko, da bi rešil mladega Ronniea. Premišljal je nekaj časa, kaj bi naredil, potem pa je stopil k telefonu in poklical glavno poveljstvo.
Skušal je pregovariti odločujoče ljudi tam, da bi spoznali, kakšna norost je pošiljati tako mlade in neizkušene ljudi na tako težavne naloge. Prizadeval si je vse, da bi to dosegel, pa se mu ni posrečilo. Bilo je tako, kakor je ponavadi na vodilnih mestih: vsi so zaverovani v lastno brihtnost in nezmotljivost. Največje ponižanje zanje bi bilo, če bi kdaj sprejeli pameten nasvet od koga, ki je nižji po službi, čeprav jih za tri nadstropja presega po pameti. Ne velja no-

bena misel, naj bo še tako koristna, če je ni epočel višji um...
Ko je Courtney videl, da ne more doseči ničesar, se ga je polotila malodušje. Kaj mu je ostajalo zdaj pri tej prislolični trdoglavosti glavnega poveljstva, kakor da pograbi steklenico in si nalije žganja...
Tako je tudi storil.
Ko je pil, so se vrata potihno odprla. V sobo je previdno stopil Ronnie ter se ogledoval, kaj dela Courtney in če morda ne spi. Ko je videl stotnika pri mizi, se je začel opravičevati:
»Ne zamerite, vem, da bi prav za prav ne smel kar tako k vam, toda...«
Courtney je zamahnil z roko in ga ustavil:
»Pusti neumnosti. Kar naprej, Ronnie!«
Ronnie je stopil do mize in začel malo obotavljaje se:
»Slišal sem nekaj, da ste se prepirali z bratom...«
Courtney mu ni nič odgovoril, zato je fant nadaljeval:
»Kaj hočete. Včasih je malo čuden. Jaz tudi...«
Courtney mu ni pustil, da bi govoril naprej in je dejal:
»Ne govori tako o njem. Tvoj brat je... in dober brat, meni verjemi...«
Ronnie je bil presenečen, ko je slišal, da se Courtney tako odločno zavzema za brata, s katerim se je pred nekaj minutami na mrtvo skregal. Courtney je videl, da je fantu neprijetno, zato je obrnil pogovor drugam:
»Ronnie, jutri boš moral lepo paziti. Drži se kar blizu brata, bo najboljšje. Taka, kakor je on, ga ni med nami. Ka-

kor vrag, pa vendar oprezen ko podla-eica. Odličen letalec! — Naš najboljši pilot!«
Ronnie je bil vesel, ko je slišal, kako prijatelj hvaleči brata. A ni nič dejal na Courtneyeve besede.
Stotnik ga je opozarjal:
»Torej, kakor sem dejal, jutri bo nevarna reč. Drži se brata!«
Ronnie bi bil epet rad napeljal besedo na preprič, ki sta ga imela prej Scott in stotnik, ter je rekel:
»Ko me bo brat jutri videl, se bo že pomiril zaradi vsega, kar je bilo danes. Vesel sem, da bom lahko letel z njim.«
Courtney mu na to ni nič dejal. Nalil mu je kozarec žganja, potem pa mu je začel dajati navodila, kako naj se vede v zračni bitki, ki ga je čakala naslednji dan.
Ronnie ga je poslušal z navdušenjem, kakor da mu pripoveduje napeto, zanimivo zgodbo. Strahote zračnega boja je poznal dozdaj samo iz pripovedovanja in sleherno pripovedovanje o čemerkoli, in še skoraj vedno tako, da vsko reče v zanimivi in privlačni luči.
Courtney je imel Ronniea rad. Spoznal ga je bil na Scottovem domu, ko je bil fant še otroček. Rad bi se bil pogovarjal z njim tako kakor tiste čase, toda Ronniea je držala zdaj sama misel, da je vojak in pilot in da bo jutri prvič letel kakor atar pilot nad Nemce. Začel je spet:
»Vi vsi mislite, da se jutri ne bom vrnil...«
Courtney se je naredil, kakor da je te besede preslišal, in je dejal: